

УДК 811.581

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-1-38>

Наталія КОЛОМІЄЦЬ,

orcid.org/0000-0002-0171-6938

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(Київ, Україна) *natalia.kolomiiets@knu.ua*

Марія МАКОВСЬКА,

orcid.org/0000-0002-7831-6510

кандидат філологічних наук,

асистент кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(Київ, Україна) *m.makovska@knu.ua*

Діана МІТЬКО,

orcid.org/0009-0005-4045-7755

магістр кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(Київ, Україна) *dianamitko2001@gmail.com*

КОНЦЕПТ «РОЗВИТОК» У КИТАЄМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

У статті досліджено особливості вербалізації концепту «розвиток» у промовах китайських політичних діячів, проаналізовано характерні риси китаємовного політичного дискурсу, розглянуто та класифіковано лексеми на позначення цього концепту. Політика завжди була складною сферою відносин у суспільстві і відіграла визначальну роль у житті нації і кожної людини, оскільки метою політики є керування суспільством. Політика тісно пов'язана з мовою. Дослідження мови політики в Китаї почалося в ХХ столітті й досі розвивається. Для Китаю, китайської культури й народу як для однієї з найдавніших цивілізацій в світі постійний розвиток є визначальним фактором у долі нації. Відповідно, поняття «розвиток» є одним із ключових у китаємовному політичному дискурсі, а саме в текстах політичних промов відомих китайських політичних діячів, класифікація способів вербалізації за тематичним принципом та виявлення їх частотності. Під час виконання дослідження ми використовували загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: метод наукового узагальнення, метод індукції та дедукції, аналізу та синтезу, метод суцільної вибірки, метод порівняльного аналізу, описовий метод, типологічний та статистичний методи. Дослідивши тексти політичного дискурсу, ми можемо стверджувати, що на сучасному етапі його розвитку вербалізація концепту «розвиток» актуалізується в таких лексемах-номе-нах: 展 (1128 разів), 发 (1050 разів), 进 (200 разів), 改 (142), 变 (114), 长 (72), 高 (67), та 升 (47). Лексико-семантична структура концепту «розвиток» поділяється на такі семантичні групи: «розвиток, еволюція» (вербалізатори з цієї групи трапляються 1054 рази), «зміни, трансформації» (211 разів), «збільшуватися, зростати» (208 разів), «рух уперед або вгору, підйом» (161 раз), «розгортати» (77 разів), «покрайувати» (77 разів), «прогрес» (67 разів), «процвітання» (49 разів), особливі політичні реалії «мирний розвиток» (17 разів) та «стійкий розвиток» (59 разів). На підставі цих ознак ми розподілили лексеми-вербалізатора за відповідними тематичними групами.

Ключові слова: концепт, розвиток, політичний дискурс, китайська мова.

Natalia KOLOMIETS,

orcid.org/0000-0002-0171-6938

Candidate of Philological Sciences,

*Associate Professor at the Department of Languages and Literatures of the Far East and Southeast Asia
Educational and Scientific Institute of Philology of Taras Shevchenko Kyiv National University
(Kyiv, Ukraine) natalia.kolomiets@knu.ua*

Mariia MAKOVSKA,

orcid.org/0000-0002-7831-6510

Candidate of Philological Sciences,

*Assistant at the Department of Languages and Literatures of the Far East and Southeast Asia
Educational and Scientific Institute of Philology of Taras Shevchenko Kyiv National University
(Kyiv, Ukraine) m.makovska@knu.ua*

Diana MITKO,

orcid.org/0009-0005-4045-7755

*Master at the Department of Languages and Literatures of the Far East and Southeast Asia
Educational and Scientific Institute of Philology of Taras Shevchenko Kyiv National University
(Kyiv, Ukraine) dianamitko2001@gmail.com*

THE CONCEPT OF “DEVELOPMENT” IN CHINESE-SPEAKING POLITICAL DISCOURSE

The article examines the peculiarities of the verbalization of the concept of «development» in the speeches of Chinese political figures, analyzes the characteristic features of the Chinese-speaking political discourse, examines and classifies lexemes denoting this concept. Politics has always been a complex sphere of relations in society and played a decisive role in the life of the nation and every person, since the purpose of politics is to manage society. Politics is closely related to language. The study of the language of politics in China began in the 20th century and is still developing. For China, Chinese culture and people as one of the oldest civilizations in the world, continuous development is a determining factor in the nation's destiny. Accordingly, the concept of «development» is one of the key concepts in Chinese political discourse. The purpose of the study is to find out the ways of verbalizing the concept of «development» in the Chinese-speaking political discourse, namely in the texts of political speeches of famous Chinese political figures, to classify the ways of verbalization according to the thematic principle and to identify their frequency. During the research, we used general scientific and special methods of cognition: the method of scientific generalization, the method of induction and deduction, analysis and synthesis, the method of continuous sampling, the method of comparative analysis, descriptive method, typological and statistical methods. Having studied the texts of the political discourse, we can state that at the current stage of its development, the verbalization of the concept «development» is actualized in the following lexemes-nomenes: 展 (1128 times), 发 (1050 times), 进 (200 times), 改 (142), 变 (114), 长 (72), 高 (67), and 升 (47). The lexical-semantic structure of the concept «development» is divided into the following semantic groups: «development, evolution» (verbalizers from this group occur 1054 times), «changes, transformations» (211 times), «increase, grow» (208 times), «forward or upward movement» (161 times), «deploy» (77 times), «improve» (77 times), «progress» (67 times), «prosperity» (49 times), special political realities «peaceful development » (17 times) and “sustainable development” (59 times). On the basis of these features, we divided the lexemes of the verbalizer into appropriate thematic groups.

Key words: *concept, development, political discourse, Chinese language.*

Із політичним дискурсом ми стикаємося кожного дня. Основними мотивами та рушіями цієї сфери спілкування є влада та боротьба за неї. Серед цілей політичного дискурсу можна виділити такі: досягнення суспільної згоди, прийняття та пояснення політичних стратегій, підтримка позицій або їх руйнування, нав'язування певної ідеології масовій свідомості тощо. Основні функції політичного дискурсу такі: маніпулятивна; функція переконання; інформативна; аргументативна; створення переконливої картини кращого майбутнього (Клименко, 2009).

До особливостей політичного дискурсу можна віднести наступні: 1) усі соціальні складові полі-

тичного дискурсу розглядаються як учасники відносин домінування та підкорення; 2) у політичному дискурсі мовець навмисно апелює не до розуму, а до емоційно-чуттєвої сфери реципієнтів, у якості аргументів використовуючи культурні цінності, традиції, історичні приклади. Зважаючи на це, політичному дискурсу властива виражена емоційність; 3) мова в політичному дискурсі спрямована на завоювання влади та її перерозподіл, тому є основним інструментом цієї сфери; 4) комунікативні стратегії реалізуються шляхом нечіткості меж комунікативного простору, масовості комунікації та інших прагматичних прийомів здійснення

впливу; 5) дискурс спрямований на майбутнє, яке важко перевірити; 6) театралізація мовлення в політичному дискурсі, зумовлена полемічністю, спрямованою на звернення реципієнтів на свій бік та навіювання негативного ставлення до опонента; 7) агресивність мовлення, що пов'язано з концепцією ієрархії та володарювання.

Тексти політичного дискурсу зазвичай належать до публіцистичного стилю, тому, з огляду на стильову приналежність, вбирають у себе такі особливості: використання власних назв політичного характеру (топоніми, антропоніми, назви міжнародних угод, програм, організацій тощо); підвищена ідіоматичність; активна персональність (апелювання до конкретних проблем реципієнтів); емоційно-забарвлена лексика; спрощений синтаксис для легшого розуміння послугу реципієнтами; суспільно-політична і термінологічна лексика; використання веньянізмів.

За Б. Ю. Нечипоренко, політичному дискурсу в Китаї притаманний тоталітарний компонент, який характеризується певними лінгвістичними властивостями: декларативність (необґрунтованість, узагальненість тверджень, спрямованих на емпіричну сферу реципієнта); слогановість (використання знайомих формулювань з метою збільшення довіри реципієнта); штамповість (офіційність викликає довіру); метафоричність (вибудовування потрібних асоціацій); зсув аксіологічних цінностей (певні теми не можна критикувати, як-от КПК, інші – схвалювати, до прикладу, самостійність Тайваню) (Нечипоренко, 2013). Окрім цього, китайському політичному дискурсу притаманна схильність до канонів, тобто політичні діячі у своїх промовах використовують історичні факти, цитати мудреців або стародавні традиції, конфуціанські поняття, що має привернути реципієнтів до мовця (Касьян, 2010).

Населення Китаю є першим у світі за кількістю, та водночас у КНР бракує природних ресурсів. Вперше концепція сталого розвитку була прийнята в 1989 році як програма ООН щодо захисту довкілля, а згодом «Порядком денним на XXI століття в Китаї» від березня 1994 року було ухвалено стратегію сталого розвитку.

Згадана стратегія охоплює екологічну, економічну та соціальну складові. «В основу стратегії покладено захист природних ресурсів і довкілля, її основна умова – стимулювання економічного розвитку, а головна мета – покращення та підвищення якості життя людей» (Коломієць, 2019). Таким чином, стратегія сталого розвитку спрямована до того, щоб підтримувати всебічний розвиток у державі для сучасного суспільства, водночас

підключуючись про наступні покоління. Найяскравішою особливістю шляху розвитку КНР є прагнення сталого розвитку, інновацій та технологічного розвитку. Світова практика в осмисленні сталого розвитку полягає в тому, що комплексна система взаємодії суспільства й навколишнього середовища протягом тривалого часу мала регулювати себе самостійно, визначаючи гармонійний і врівноважений хід розвитку. В умовах посиленої індустріалізації та підвищення навантаження на довкілля в КНР проблеми на цьому шляху заострилися. Для конкретних регіонів концепція сталого розвитку реалізується з урахуванням інтересів різних суб'єктів, різних масштабів, різних рівнів, структур і функцій. Цай Лінь та Лі Шисінь розділили систему сталого розвитку на 5 підсистем: система підтримки виживання, система підтримки розвитку, система підтримки довкілля, система соціального розвитку та система інтелектуальної підтримки. Формування «сталості» регіону має залежати від сукупного розвитку п'ятих систем. Таким чином, китайський досвід забезпечення екологічно стійкого розвитку формується з початку 1990-х рр.

Про важливість та актуальність поняття сталого розвитку можна також судити, виходячи з досліджуваних виступів китайських політичних діячів, де словосполучення 可持续发展 («сталі розвиток») повторюється 59 разів.

Отже, дослідивши виступи китайських політичних діячів та доступні джерела, видається можливим підсумувати: поняття «стратегії сталого розвитку» є надзвичайно актуальними для такої визначної держави, як Китай. Через недостатню кількість природних ресурсів із порівняно надмірною чисельністю населення Китай перебуває на шляху сталого розвитку, що дозволить суспільству розвиватися, завдаючи меншої шкоди довкіллю.

Зміст концепту є об'єктивованою інформацією про концепт. «Історично сформовані у свідомості народу поняття, уявлення, оцінки й асоціації <...> утворюють зміст досліджуваного концепту. Коли концепт того чи того об'єкта або стану активізується у свідомості індивіда в процесі розумової або мовної діяльності, сама людина не замислюється над складовими елементами його структури або його змістом, і, лише оперуючи цим концептом як одиницею знання, ми починаємо виокремлювати його конкретні характеристики» (Єрмоленко, 2001).

Структуру концепту визначають як діядну, тобто таку, що містить у своєму складі ядро і периферію. Ядро, переважно – ключова лексема, – є ядром поля концепту. Периферія – це абстрактні

поняття, похідні від ядерних (Селіванова, 2008). У китайській мові ядром концепту «розвиток» є лексема 发展.

З'ясувати специфіку уявлень китайського народу про концепт «розвиток», визначити його місце в китайській мовній картині світу допоможуть слова, кліше, фразеологізми та аналіз кількості та сполучуваності елементів концептуального поля. Варто зауважити, що в процесі аналізу концептуального поля ми не виявили широкого арсеналу синонімів, фразеологізмів, стійких словосполучень на позначення концепту «розвиток». Ключовим словом, ядром концепту, як уже було зазначено, виступає лексема 发展. Відповідно, дана лексема також виступає основним номеном-вербалізатором концепту «розвиток» у сучасному китаємовному політичному дискурсі.

Розгляньмо визначення слова «розвиток» у китайських словниках. «Онлайн-словник китайської мови» (在线汉语词典) та «Онлайн-словник китайських ієрогліфів Сінхуа» (在线新华字典) визначають слово «розвиток» у такий спосіб: 1. Зміна речей від малого до великого, від простого до складного, від низького рівня до високого – напр., *закони соціального розвитку, стан справ досі розвивається, поступовий розвиток*. 2. Розширення (організації, масштабів тощо) – напр., *промисловість розвивається*. 3. Зростання, прогрес – напр., *розвиток від бутона до квітки*.

Китаємовні джерела визначають «розвиток» як філософський термін на позначення процесу руху та зміни речей від малого до великого, від простого до складного, від низького рівня до високого та від старого матеріалу до нового. Причиною розвитку речей є універсальність зв'язку речей, а джерелом розвитку речей є внутрішня суперечливість речей, тобто їхні внутрішні зв'язки.

Людство споконвіків прагне до розвитку. Але спочатку має бути зрозуміло: якого саме «розвитку» ми прагнемо. Це вимагає поглибленого розкриття відтінків поняття «розвиток». Розвиток речей полягає в оптимізації елементів і структур між собою і спорідненими речами в процесі взаємодії, перетворенні та єднанні, удосконаленні функції пристосування до середовища, перетворенні речей і сприянні гармонії, а також у підвищенні цінності існування (Ведернікова, 2017).

Хоча ядром концептуального поля, основною лексемою-номеном є слово 发展, необхідно виокремити морфеми-ієрогліфи зі значенням «розвиток» у сучасній китайській мові. У процесі аналізу доступних лексикографічних матеріалів нами було виявлено, що в китайській мовній картині світу концепт «розвиток» реалізується через ряд

морфем, що більшою або меншою мірою вербалізують даний концепт, несуть його смисл, асоціативні або конотативні відтінки. До таких морфем відносимо 展, 进, 变, 发, 升, 改, 高 та 长.

Звернімося до словника Сінхуа (在线新华字典) для з'ясування значень кожної з морфем. Так, ієрогліф 展 (zhǎn) має такі значення: 张开, 舒张开: 展开. 展示. 展玩. (Розгортати, розширювати: запускати, розкривати, спостерігати); 延缓, 放宽期限: 展延. 展期. (Відтягувати, давати додатковий час: відтермінувати); 察看, 省视: 展墓. (Ретельно досліджувати, перевіряти: відвідувати могили предків); 陈列: 展品. 展销. (Виставляти, перераховувати: експонат, виставляти на продаж); 施行, 发挥 (能力) : 展拜. 开展. (Здійснювати, розвивати (здібності): кланятися в ноги, реалізувати); 古同“辗”, 辗转. (Змушувати хитатися з боку в бік); 姓. (Прізвище).

Отже, основне значення – «розгортати, розширювати», яке також є на периферії концептуального поля «розвиток».

Знаходимо такі визначення лексеми 进 (jìn): 向前或向上移动、发展, 与“退”相对: 进取. 进击. 进驻. 进行. (Просуватися вперед, розвиватися, протилежно до «відступати»: прагнути вперед, атакувати, зайняти територію, проводити); 入, 往里去: 进见. 进谒. (Входити, заходити всередину: здійснити візит, отримати аудієнцію); 吃, 喝: 进食. 进餐. (Їсти, пити: споживати їжу, їсти); 收入或买入: 进账. 进货. (Прибуток, придбати, закуповувати: стаття прибутку, закуповувати товар); 奉上, 呈上: 进言. 进奉. (Надавати, піднести, піднесення: висловлювати думку, здійснювати підношення); 旧式房院层次. (Номер двору в будинках старого типу).

Звернімося до словника для з'ясування дефініції морфеми 变 (biàn): 性质状态或情形和以前不同; 变化; 改变: 变调. 变革. 变更. (Зміна стану або властивості, ситуації: зміна тону, перетворення, переворот, модифікація); 变成: 沙漠~良田. 后进~先进. (Ставати: пустеля стає родючою землею, молодь стає прогресивною); 使改变: ~废为宝. (Змінювати, спричиняти зміни: перетворювати сміття на скарб); 能变化的; 已变化的: ~数. ~态. (Здатний до змін; змінений: змінна величина, метаморфоза); 变卖: ~产. (Розпродавати: розпродавати майно); 变通: 通权达~. (Пристосуватися до обставин: бути гнучким); 有重大影响的突然变化: 事~. 政~. (Раптово змінитися під суттєвим впливом: інцидент, політичний переворот); 指变文. (Бяньвень). 姓. (Прізвище).

Оскільки зміни безпосередньо пов'язані з розвитком, є його корінням та джерелом, тому це

поняття також становить ядро концептуального поля «розвиток».

Словникові визначення ієрогліфа 发 (fā): 交付, 送出: 分~。~放。~行 (批发)。(Передавати, відсилати: розподіляти, надавати, випускати оптом); 放, 射: ~射。百~百中。焕~。(Випускати, стріляти: пускати стрілу, влучно стріляти, випромінювати); 表达, 阐述: ~表。阐~。(Висловлювати, пояснювати: публікувати, розкривати сенс); 散开, 分散: ~散。(Розподіляти, випромінювати: розсіювати); 开展, 张大, 扩大: ~展。~扬。(Розвиватися, перебільшувати, розширювати: розвиток, розгортатися); 打开, 揭露: ~现。~掘。(Відкривати, виявляти: виявити, відшукати); 产生, 出现: ~生。~愤。奋~。(Створювати, виникати: з'явитися, натхненно взятися, стрімко піднятися); 食物因发酵或水浸而膨胀: ~面。(Розбухнути в результаті бродіння або консервування – про їжу: замісити тісто); 显现, 显出: ~病。~抖。~慄。(Виявити, проявитися: захворіти, тремтіти, боятися); 开始动作: ~动。(Почати рух: пускати в хід); 引起, 开启: 启~。~人深省。(Спричиняти, активізувати: надихати, привести до тями); 公布, 宣布: ~布。~号施令。(Оголосити, опублікувати: видавати в друк, видавати накази); 量词, 用于枪弹、炮弹。(Рахівне слово для патронів, снарядів).

Хоча значення «розвиватися, розширювати» не є основним, однак також є одним із тлумачень ієрогліфа 发.

Визначення лексеми 升 (shēng) за словником *在线新华字典* такі: 由低往高移动。(Рух від низького до високого); 向上, 高起, 提高: 升华。升值。提升。(Рухатися вгору, виситися, підійматися: звеличуватися, дорожчати, висувати); 容量单位。(Одиниця потужності, одиниця об'єму); 量粮食的器具, 容量为斗的十分之一。(Інструмент для зважування зерна об'ємом 1/10 доу).

Оскільки розвиток – це результат руху вгору, вперед, то ієрогліф 升 входить у концептуальне поле, так само як і ієрогліфи 高, 长.

До лексеми 改 (gǎi) знаходимо такі визначення: 更换; 变更: 改变。更改。改革。改善。(Оновлювати, змінювати: переміна, змінювати, реформувати, покращувати); 纠正。(Виправляти); 修订。(Вносити правки); 姓。(Прізвище).

Словникові тлумачення ієрогліфа 高 (gāo): 由下到上距离大的, 与“低”相对: ~峰。~空。~原。(Той, що розташований високо, протилежний до «низького»: пік, вись, плоскогір'я); 高度: 他身~一米八。(Зріст, висота: Він 1.80 м на зріст); 等级在上的: ~级。~考。(Високого рівня: вищий

ступінь, Гаокао – єдиний державний іспит для вступу до ВНЗ у КНР); 在一般标准或平均程度之上: ~质量。~消费。~价。~档。~手。~能物理。(Вищий за загальні стандарти або середній рівень: високоякісний, високий рівень споживання, висока ціна); 声音响亮: 引吭~歌。(Гучний звук: голосно співати); 敬辞, 称别人的事物: ~见。~论。~堂。(Формула ввічливості для того, що належить іншим: Ваша пропозиція, Ваша думка, Ваші батьки); 热烈、盛大: ~昂。兴~采烈。(Натхненний, урочистий: підніматися, радіти); 显贵, 道德水平高: 崇~。清~。~风亮节。~尚。~雅。~洁。(Благородна людина з високими моральними якостями: благородний, чистий, шляхетність і душевна чистота); 宗族中最在上之称: ~祖。(Людина, найвища в родовій ієрархії: старший у роду); 酸根或化合物中比标准酸根多含一个氧原子的: ~锰酸钾。(Кислотні радикали або сполуки, вміст яких на один атом кисню більше, ніж стандартні кислотні радикали: перманганат калію); 姓。(Прізвище).

Лексема 长 (zhǎng) має такі 5 визначень: 生长, 成长。(Рости, виростати, формуватися); 增加。(Збільшувати(-ся)); 排行第一的。(На початку списку, на першому місці); 辈分高或年纪大。(Старший у роду або за віком); 领导人; 负责人。(Керівник, відповідальна особа).

Ця лексема також входить до концепту «розвиток», оскільки пов'язана з цим поняттям через перше та друге значення, і значення розвитку чітко видно з контексту, у якому вживається ця лексична одиниця в політичних промовах.

Отже, згідно з дослідженнями, концепт має ядро і периферію, що становить його діадну структуру. Ядро є ключовою лексемою, що вербалізує концепт, а на периферії – похідні від ядра, які певним чином розкривають, розширюють концепт. У нашому випадку ядром є лексема 发展. Ми дослідили визначення цієї лексеми, запропоновані китайськими словниками, після чого також виявили тлумачення словниками основних лексем-ієрогліфів, які становлять ядро та периферію концепту «розвиток».

Для даного дослідження з метою з'ясування вербалізації концепту «розвиток» у сучасному китаємовному політичному дискурсі нами було проаналізовано політичні виступи за 2021 рік Генерального секретаря ЦК Комуністичної партії Китаю, голови КНР Сі Цзіньпіна (习近平), міністра закордонних справ КНР Ван Ї (王毅), віце-міністра закордонних справ Се Фена (谢锋), прем'єра Держради КНР, члена постійного комітету політбюро ЦК Компартії Китаю Лі Кецяна (李克强), заступника міністра закордонних справ

КНР Ло Чжаохуей (罗照辉) (讲话全文). Таким чином, ми дослідили вербалізацію концепту «розвиток» у сучасному китаємовному політичному дискурсі.

Концепт – категорія ширша та глибша, ніж поняття, він складається з багатьох слів, представляти його потрібно як сукупність або ланцюжок широкого набору слів, які б певною мірою висвітлювали смисл концепту. Нами було залучено широкий арсенал додаткових слів-понять, які містять у собі або вказують на смисл концепту, семантичні конотації, асоціативні параметри тощо, що дає змогу наблизитися до комплексного висвітлення смислу концепту «розвиток».

Для виявлення слів, які актуалізують експліцитну вербалізацію концепту «розвиток» у китаємовному політичному дискурсі, ми проаналізували усі доповіді голови КНР Сі Цзіньпіна та інших вищезазначених політичних діячів КНР шляхом суцільної вибірки слів, які певним чином відображають поняття «розвиток», і у складі більшості з яких наявні лексеми-номени 展, 进, 变, 发, 升, 改, 高 та 长. Для встановлення значення кожного ієрогліфа ми зверталися до «Онлайн-словника китайських ієрогліфів» (在线汉语字典), «Онлайн-словника ієрогліфів Сінхуа» (在线新华词典) та «Сучасного китайського словника» (汉语现代词典).

У процесі аналізу було виявлено, що найпродуктивнішою лексемою-номеном на позначення концепту «розвиток» є лексема 展 (повторюється 1128 разів), 发(1050), наступні – 进(200 разів), 改(142), 变(114), 长(72), 高(67) та лексема 升 (47).

З метою побудови лексико-семантичної структури концепту «розвиток» ми дослідили політичні виступи за 2021 рік вищезазначених китайських політичних діячів, виокремили 42 мовні одиниці, що вербалізують концепт розвиток, і об'єднали їх у тематичні групи. Усі мовні одиниці дуже близькі за значенням, а семантичні межі умовні, однак ми намагалися якнайточніше об'єднати лексеми в групи за конотативними відтінками.

Першу й найбільшу групу складають мовні одиниці з семантичним значенням «розвиток, еволюція» (1054 рази): 发展, 发达, 升华, 演进, 再接再厉. До цієї групи увійшли ті мовні одиниці, що є найбільш наближеними до ядра концептуального поля (发展, 发达), чим і завдячують своїй частотності, і ті, що не мають іншого яскраво вираженого конотативного відтінку. Таким чином, слово 演进 означає «розвиток, еволюція», у той час як інших мовних одиниць з подібним значенням під час дослідження не було виявлено, тому створити окрему семантичну групу «еволюція» не видається можливим.

У процесі дослідження було виявлено такі частотні вислови: 发展中国家 (країни, що розвиваються), 发达国家 (розвинені країни), 得到升华 (азнати підйому), 加速演进 (прискорити еволюцію) та інші.

Семантична група «зміни, трансформації» (211 разів): 改进, 转变, 变革, 改革, 改变, 变化. До цієї групи входять двоскладові лексеми з морфемою 改 та/або 变 (обидві означають «зміни, змінювати»). Також у двох лексемах ці морфеми окремо поєднуються з морфемою 革 («змінювати, реорганізовувати»), утворюючи значення «радикальна зміна, перетворення».

До того ж, у процесі аналізу промов голови КНР Сі Цзіньпіна та інших китайських політичних діячів, було виявлено такі фрази, де зміни стосуються розвитку, покращення, як-от: 改进知识分子工作 (вдосконалити роботу інтелігенції), 产业变革迅猛发展 (докорінні зміни та бурхливий розвиток підприємств), 改革的宝贵经验总结好 (загалом неоціненний досвід реформування позитивний), 脱贫攻坚的阳光照耀到了每一个角落, 无数人的命运因此而改变 (сонце боротьби з бідністю освітло кожен куточок – і зміни прийшли в численні людські долі).

«Збільшуватися, зростати» (208 разів): 增长, 提高, 提升, 拓展. Оскільки часто розвиток пов'язаний зі збільшенням певних ресурсів, підвищенням різних показників та розширенням, наприклад, галузей, програм, ці лексеми опосередковано входять до концептосфери «розвитку». Сюди ми віднесли слова з морфемами «збільшувати, підвищувати, підносити» та лексеми 拓展 (розширювати + розгортати). Натрапляємо на такі вислови з цими лексемами: 经济增长 (економічне зростання), 提高认识和工作水平 (підносити рівень розвитку суспільної справи), 拓展友好合作 (розширювати дружню співпрацю), 提升卫生医疗合作水平 (підвищувати рівень співпраці у сфері охорони здоров'я та медицини).

Наступну семантичну групу складають мовні одиниці з конотативним відтінком «рух уперед або вгору, підйом» (трапляються 161 раз): 进展, 先进, 前进, 进程, 向上, 进取, 增进, 勇往直前, 一往无前, 突飞猛进, 迈进, 渐进, 奋进, 向前, 奋发, 奋发向上. Як бачимо, більшість лексем, що входять до цієї групи, складаються з морфеми 进 («рухатися вперед, просуватися, вдосконалюватися»). Решта містять морфеми 前 («вперед») або 上 («вгору»). Лексема 奋发 не має вищезазначених морфем, однак морфеми «піднімати (дух)» та «випускати, розкривати» в поєднанні дають семантичний відтінок «стрімке піднесення».

Цю групу ілюструють такі вислови з промов китайських політичних діячів: 锐意进取 (стрімко просунути вперед), 历史进程 (хід розвитку історії), 继续前进 (продовжувати рух вперед), 朝着目标迈进 (прогресувати в напрямку мети), 向上向善的正能量 (позитивна енергія прагнення кращого) тощо.

«Розгортати» (77 разів): 开展, 开辟. Ці лексеми з морфемою 开 (запускати, відкривати) у складі означають розвиток шляхом розгортання плану, програми, стратегії тощо. Розгляньмо такі вислови: 开展国际抗疫合作 (розгортати міжнародну протиепідемічну співпрацю), 开展传统医学合作开辟新路径 (розгортати співпрацю в традиційній медицині та прокладати нові шляхи), 开展东西部协作 (розвивати кооперацію між Сходом і Заходом). Як бачимо, ці дієслова переважно поєднуються з такими об'єктами, як «співпраця», «кооперація», «шлях», «дорога».

Групу «покрещувати, вдосконалювати» (77 разів) переважно складають лексеми з морфемою 改 («змінювати»), менше – 善 («гарний, добрий»): 改进, 改善, 完善. Також до складу групи входить чен'юй 自强不息 (букв. *безперервно самовдосконалюватися*), вислів 长本事 (збільшувати + уміння, навички) та лексема 修养 (відточувати + виховувати).

Група «прогрес» (67 разів) складається з лексем 进步 («прогрес», просуватися вперед + крокувати), 先进 («провідний, прогресивний», вперед + просуватися вперед). Часто бачимо такі вирази: 先进个人和先进集体 (провідні особистості та провідні колективи), 永葆先进性 (назавжди зберегти прогресивність), 先进性教育活动 (провідні освітні заходи), 人类进步事业 (прогресивні справи людства), 发展进步的前途 (перспективи розвитку та прогресу).

До семантичної групи «процвітання» (49 разів) входять односкладові лексеми 昌, 盛 та лексеми 旺盛 (процвітаючий, бурхливий), 繁荣, 强盛. Так, знаходимо прислів'я 顺之则昌, 逆之则亡 (хто з нами – процвітає, хто проти нас – помирає); вислови 旺盛生命力 (бурхлива жага до життя), 国家强盛 (країна процвітає), 繁荣发展 (розквіт і розвиток, процвітати).

Окрему семантичну групу становлять поняття «мирний розвиток» 和平发展 (17 разів) та «ста-

лий розвиток» 可持续发展 (59 разів), які являють собою реалії, характерні для Китаю, специфіки китайської політики та економіки.

Отже, до основних функцій політичного дискурсу відносять маніпуляційну, сугестивну, інформативну. Основною метою є переконання, навіювання негативного ставлення до опонента для завоювання та утримання влади, а також нав'язування певної ідеології. Політичний дискурс має такі властивості: усі його соціальні складові є учасниками відносин домінування та підкорення; апелює до емоційно-чуттєвої сфери; мова як основний інструмент; спрямованість на майбутнє; театралізація та полемічність мовлення. Китайський політичний дискурс характеризується декларативністю, слогановістю, штамповістю, метафоричністю та зміщенням аксіологічних цінностей, що зумовлено тоталітарним елементом дискурсу. З метою досягнення поставленої мети в текстах політичного дискурсу використовують певні лінгвістичні засоби, зокрема кліше та мовні штампи, ідіоматичні одиниці, емоційно-забарвлену, книжну лексику.

Таким чином, ми виокремили слова, які є ядром або периферією концепту «розвиток» у сучасному китаємовному політичному дискурсі і об'єднали їх у семантичні групи. Відтак, такі морфеми актуалізують концепт «розвиток» у китаємовному політичному дискурсі: 展 zhǎn (повторюється 1128 разів), 发 fā (1050 разів), 进 jìn (200 разів), 改 gǎi (142), 变 biàn (114), 长 cháng (72), 高 gāo (67), та 升 shēng (47).

Усі лексеми та фразеологічні одиниці ми розподілили за такими дев'ятьма семантичними групами за спадною частотністю: «розвиток, еволюція» (1054 рази), «зміни, трансформації» (211 разів), «збільшуватися, зростати» (208 разів), «рух уперед або вгору, підйом» (161 раз), «розгортати» (77 разів), «покрещувати, вдосконалювати» (77 разів), «прогрес» (67 разів), «процвітання» (49 разів), особливі поняття китайського політичного дискурсу «мирний розвиток» (17 разів) та «сталий розвиток» (59 разів). Найбільша кількість із 42 окремих мовних одиниць-вербалізаторів концепту «розвиток» входить у тематичну групу «рух уперед або вгору», а саме 16 мовних одиниць.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ведернікова Т. В. Дискурсологія тексту: історія та перспективи. 2017. URL: <https://cutt.ly/gGDbLPV>. (дата звернення 30.12.2023)
2. Єрмоленко С. Я., Бирик С. П., Тодор А. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. – 2001. 223 с.
3. Касьян В. І. Філософія. Відповіді на питання екзаменаційних білетів: навчальний посібник. 5 видання. Київ – Знання. – 2010.

4. URL:https://pidru4niki.com/18421120/filosofiya/kategoriyi_ruh_rozvitok_filosofiyi. (дата звернення 25.11.2023)
5. Клименко І. Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу. Лінгвістичні студії : збірник наукових праць Української преси. Вип. 19. 2009. С. 182–186.
6. Коломієць Н. В., Маковська М. А. Семантична структура концепту «мир» у китаємовному політичному дискурсі. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 26, том 2, 2019. С. 50 – 57.
7. Нечипоренко Б. Ю. Сугестивна функція кліше і мовних штампів в політичному дискурсі китайських ЗМІ. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. – №1. – С. 25-27.
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
9. 在线汉语大词典 URL: <https://cidian.bmcx.com>. (дата звернення 26.11.2023)
10. 在线新华字典 URL:<http://xh.5156edu.com>. (дата звернення 26.11.2023)
11. 讲话全文 URL:<https://www.fmprc.gov.cn>. (дата звернення 20.11.2023)

REFERENCES

1. Viediernikova T. V. (2018) Dyskursolohiia tekstu: istoriia ta perspektyvy.[Text discourse: history and perspectives]. URL:<https://cutt.ly/gGDbLPV>. [in Ukrainian].
2. Yermolenko S. Ya., Bybyk S. P., Todor A. H. (2001) Ukrainska mova. Korotkyi tлумachnyi slovnyk linhvistychnykh terminiv. [Ukrainian language. A brief explanatory dictionary of linguistic terms] 223 s. [in Ukrainian].
3. Kasian V. I. (2010) Filosofia. Vidpovidi na pytannia ekzamenatsiinykh biletiv: navchalnyi posibnyk. 5 vydannia. [Philosophy. Answers to exam ticket questions: study guide. 5th edition]. Kyiv – Znannia. – Kyiv - Knowledge.
4. URL:https://pidru4niki.com/18421120/filosofiya/kategoriyi_ruh_rozvitok_filosofiyi. [in Ukrainian].
5. Klymenko I. (2009) Teoretychni zasady linhvistychnoho analizu politychnoho dyskursu. Linhvistychni studii: zbirnyk naukovykh prats Ukrainskoi presy. [Theoretical foundations of linguistic analysis of political discourse. Linguistic studies: a collection of scientific works of the Ukrainian press]. 19. 182–186. [in Ukrainian].
6. Kolomiiets N. V., Makovska M. A. (2019) Semantychna struktura kontseptu «myr» u kytaiemovnomu politychnomu dyskursi. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. [Semantic structure of the concept “peace” in Chinese-speaking political discourse. Current issues of humanitarian sciences] 26, 2. 50 – 57. [in Ukrainian].
7. Nechyporenko B. Yu. (2013) Suhestyvna funktsiia klishe i movnykh shtampiv v politychnomu dyskursi kytaisyykh ZMI. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka.[The suggestive function of clichés and language stamps in the political discourse of the Chinese mass media. Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University] №1. 25-27. [in Ukrainian].
8. Selivanova O. O. (2006) Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia. [Modern linguistics: a terminological encyclopedia]– Poltava: Dovkillia-K. 716.
9. Zaixian Hanyu cidain [online Chinese dictionary] URL: <https://cidian.bmcx.com>. [in Chinese]
10. Zaixian Xinhua zidian [online dictionary Xinhua] URL: <http://xh.5156edu.com>. [in Chinese]
11. Jianghua quanwen [Full text of speech] URL: <https://www.fmprc.gov.cn>. [in Chinese]